Nasjonalt program for kartlegging og overvåking av biologisk mangfold

Arbeidsplan for prosjektgruppe ”Naturtyper” for perioden 2007 – 2010

Planen er godkjent av Interdepartementalt utvalg 3. Mai 2007

Naturtyper

Periodeplan f.o.m. 2007 – t.o.m. 2010

Deltakere i prosjektgruppe:

Knut Simensen (DN)
Geir Grønningsæter (SLF)
Ola-Mattis Drageset (Forsvarsbygg)
Bjørn Iuell (Vegdirektoratet)
Jan Henning L'abèe-Lund (NVE)

Organisering:

Organisering på sentralt nivå:
Prosjektledelse og sekretariat: DN
Lik myndighet/representasjon fra alle institusjoner i prosjektgruppen.

Organisering på regionalt nivå:
Regional gruppe bestående av Fylkesmannen og representanter fra kommunene leder selve kartleggingen.

Faglig organisering:
Kartlegging etter DN-h.b.13 organiseres av den sentrale prosjektgruppen og fylkesmennene. Det videreføres en sentral faggruppe på kartlegging i jordbrukets kulturlandskap og etableres en sentral gruppe på overvåking av naturtyper.

Tilgrensende kartleggings- og overvåkingsaktiviteter og samordning med disse:

Kartlegging: Kartlegging av biologisk mangfold i skog skjer etter to metoder: MiS – Miljøkartlegging i skogbruket og Naturtypekartlegging etter DN-h.b.13. Kartleggingen etter disse to metodene samordnes ved at MiS registreringene brukes som grunnlag for utfigurering av Naturtypeområder. MiS-kartleggingen ligger utenfor det nasjonale programmet men samordningen av metodene er en del av ansvaret til prosjektgruppen på Naturtyper.

Overvåking: Det foregår både ekstensiv og intensiv overvåking i skog. For det intensive dyrkingslandskapet i jordbruket eksisterer det et opplegg for ekstensiv overvåking i dag. Disse aktivitetene vil bli trukket inn i en helhetsvurdering når overvåking på naturtypenivå skal diskuteres. Når det gjelder overvåking av ferskvannsnaturtyper må dette sees i sammenheng med de aktivitetene som foreslås gjennom vannforskriften.

Ny Norsk Naturtypeinndeling (NNN): Både i forhold til kartlegging og overvåking vil prosjektet ha løpende kontakt med NNN arbeidet for å sikre best mulig koordinering. Når det gjelder kartlegging er mye av den metodiske inndelingen gjort og vil bli videreført. Her vil NNN lage konverteringsnøkler mellom kartleggingsmetoder og NNN-inndelingen. I forhold til overvåking er det større mulighet til å la NNN-inndelingen påvirke overvåkingsmetodikken. Det er derfor ønskelig at NNN representanter deltar i den sentrale faggruppen på overvåking.

Periodeplan f.o.m. 2007 – t.o.m. 2010

Periodemål 1: Innen 2010 skal det foreligge en kartfestet oversikt av jevn og høy kvalitet over alle forekomster av de viktigste naturtyper for biologisk mangfold i prioriterte områder.

Aktiviteter/tiltak/produkter: (i prioritert rekkefølge)	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører? Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
1.1: Gjennomføre kartlegging av naturtyper etter DN-h.b.13. Gjennomføringen administreres på fylkesnivå. Prioritering av fylker skjer etter en plan fastsatt av prosjektgruppen. Fordeling av midler mellom fylkene gjøres i forhold til dagens kartleggingsstatus, fylkets størrelse og antall kommuner.	65 mill.	FM organiserer og leder det regionale arbeidet. Arbeid utføres av konsulenter etter kontrakter. Kommunene trekkes med som rådgivende parter.	- Antall kommuner ferdig kartlagt innenfor de ulike hovednaturtypene
1.2: Kartleggingsdata som er kvalitetssikret etter egen kravspesifikasjon oversendes fra kartleggingskonsulenter til DN.	Ingen budsjetterte utgifter		- Antall mottatte datasett
1.3: DN legger dataene inn i Naturbasen.	Ingen budsjetterte utgifter		- Antall datasett inn i Naturbasen
1.4: For å sikre optimal bruk av tilgjengelige ressurser testes det ut om Naturtypekartleggingen i skog og MiS-kartleggingen kan samordnes i selve datainnsamlingen. Dersom dette viser seg å gi gode naturtypedata vil en slik samordnet	1,0 mill.	NINA utfører evalueringen. Utvidet MiS-kartlegging utføres av skogeierforeninger og takstselskaper.	- Rapport mottatt i 2007

datainnsamling bli anbefalt til fylker og kommuner som skal gjennomføre den videre naturtypekartleggingen under det Nasjonale programmet. Evalueringen av en samordnet datainnsamling må også belyse om det er sider ved selve definisjonene av de ulike naturtypene som bør forbedres for å legge bedre til rette for slik samordning.			

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering: Kartlegging av naturtyper etter DN-håndbok 13 er hovedaktiviteten i mandatet til prosjektgruppen. Metodikken er ferdig utviklet og utprøvd. Fylkesmennene er erfarne i organisering av arbeidet og formidling av data og Naturbasen er utviklet med tanke på å lagre og tilgjengeliggjøre naturtypedata. Kartleggingsarbeidet vil starte opp og bli prioritert i de naturtypene som er under størst press i forhold til løpende areal- og ressursforvaltning.
I løpet av våren-07 vil det foreligge en rapport på "Ressursbehov på kvalitetssikring og nykartlegging av naturtyper" fra Miljøfaglige utredninger. Rapporten vil gi grunnlag for mer detaljert budsjettfordeling og innspill til organisering av arbeidet regionalt. For å sikre best mulig tilgang på kartleggingskapasitet foreslås det i 2007 å starte med fylker som ligger spredt utover landet. Noen konsulentfirmaer har kompetanse til å dekke alle naturtyper, mens andre har størst kompetanse på noen hovednaturtyper. Fylkesmennene er klar over dette og vil organisere arbeidet i forhold til tilgjengelig kartleggingskompetanse.

Periodemål 2: Innen 2010 skal kartlegging i jordbrukets kulturlandskap være gjennomført i samsvar med NNN.			
Aktiviteter/tiltak/produkter: (i prioritert rekkefølge)	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører? Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
2.1: Videreføre kartleggingen av de viktigste områdene i jordbrukets kulturlandskap (A-områder) til alle fylker er kartlagt en gang.	4 mill.	DN leder arbeidet. Nasjonale institusjoner deltar i arbeidsgruppe. Konsulenter gjennomfører kartleggingen på oppdrag.	- Antall fylker ferdig kartlagt
2.2: Legge data inn i Naturbase.	Ingen budsjetterte utgifter		- Antall data inn i Naturbasen
2.3: Trykke fylkesvise rapporter, tilgjengeliggjøre på internett og lage faktaark.	1 mill.		- Antall ferdige rapporter

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering: Kartlegging i jordbrukets kulturlandskap er et prosjekt som har pågått siden 2003. Kartleggingen går ut på å videreutvikle kartleggingsmetodikken etter DN-h.b.13 og kartlegge de viktigste naturtypene i kulturlandskapet med vekt på hevd, skjøtsel og tiltak. Videre skal data legges inn i Naturbasen og det skal lages fylkesvise rapporter som beskriver naturtypene med vekt på regionale forskjeller, hevdstatusen og behovet for skjøtsel og tiltak. Prosjektet blir styrt sentralt på grunn av mye metodeutvikling og behov for spesialkompetanse. Når de viktigste områdene er kartlagt i alle fylker legges den videre kartleggingen til FM (2009).

Periodemål 3: Innen 2010 gjennomføre kartlegging av viktige ferskvannsforekomster etter DN håndbok 15, etter en prioritert plan			
Aktiviteter/tiltak/produkter: **(i prioritert rekkefølge)**	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører?** **Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
3.1: Kartfesting av: - ferskvannslokaliteter som ikke er påvirket av utsatt fisk - ferskvannslokaliteter med opprinnelig plante- og dyresamfunn	Inngår i finansiering en av kartlegging etter h.b.13	Fylkesmennenes fiskeforvaltere og vassdragsforvaltere sitter på nødvendig informasjon. Ikke behov for kartlegging i felt.	- Antall lokalitetsdata inn i Vanninfo
nn:			

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering: Ferskvannsnaturtyper kartlegges etter DN-håndbok 13. Ferskvannslokaliteter i håndbok 15 er i større grad en kartlegging av fiskestatus, påvirkning av utsettinger/inngrep etc. Kartlegging av lokaliteter for bestemte fiskeslag (rødlistearter og ansvarsarter) anser vi ikke ikke å være en prioritert oppgave for denne prosjektgruppen. Kartlegging av lokaliteter med opprinnelig plante- og dyresamfunn og lokaliteter som ikke er påvirket av utsatt fisk har derimot større relevans for forvaltning av naturtyper. Vi anser det ikke som nødvendig å starte feltarbeid med prøvefiske etc, men vil basere arbeidet på kunnskap hos nøkkelpersoner. Arbeidet samordnes derfor med DN-håndbok 13 og fylkesmannens rolle i dette arbeidet.

Periodemål 4: Innen 2010 gjennomføre harmonisering mellom ulike kartleggingsmetoder for naturtyper og harmonisering mellom disse og NNN.			
Aktiviteter/tiltak/produkter: (i prioritert rekkefølge)	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører? Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
4.1: Lage konverteringsnøkler mellom ulike kartleggingsmetoder og NNN		Er en del av mandatet til NNN-arbeidet.	
4.2: Samarbeide med NNN slik at enheter i et framtidig overvåkingssystem i størst mulig grad harmonerer med NNN.		NNN inviteres med i arbeidet med å utvikle overvåkingsmetoder for naturtyper.	

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering: Utvikling av NNN er viktig for nasjonalt program, men likevel ikke en del av nasjonalt program sitt ansvarsområde. En underfinansiering av NNN-arbeidet som forsinker framdriften er en utfordring for det faglige arbeidet i nasjonalt program. Interdep ser behovet for å vurdere om det er mulig å komme fram til en klarere og mer omforent begrepsbruk og inndeling i ”naturtyper”, og er kjent med at Artsdatabanken har startet et slikt arbeid gjennom prosjektet Ny norsk naturtypeinndeling (NNN). Utvalget er ikke blitt forelagt noen informasjon om framdrift eller finansieringsstatus for NNN-arbeidet under Artsdatabanken. DN bes om å kontakte ADB for å framskaffe slik informasjon.

Periodemål 5: Innen 2010 skal et system for overvåking av naturtyper være utprøvd og klart til implementering. Inndelingen i Ny Norsk Naturtypeinndeling skal ligge til grunn for dette systemet.			
Aktiviteter/tiltak/produkter: (i prioritert rekkefølge)	**Beregnet kostnad:**	**Hvem utfører? Andre involverte?**	**Indikatorer for framdrift:**
5.1: Etablere en ekspertgruppe på overvåking. Gruppen tar utgangspunkt i tidligere utredninger og pågående aktiviteter. Gruppen skal fremme forslag til en mest mulig samordnet overvåking på tvers av hovednaturtypene og teste ut metodikken i praksis.	10 mill.	Sentrale fagmiljøer i samarb. med forvaltningsinstitusjoner**.**	
5.2: Videreføre statusnotatet/utredningen av overvåking i kulturlandskapsprosjektet (inkl. oppsummering av workshop i 2006). Samordne diskusjonen med øvrig overvåkingsdiskusjon og bruke erfaringer fra Sverige.	Inngår i beløpet over**.**		Oppsummert statusnotat/utredning/ workshoprapport overlevert styringsgruppa i løpet av 2007

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering: Det er viktig at arbeidet starter med en gjennomtenkt begrunnelse for hva vi ønsker å overvåke, hva vi skal bruke kunnskapen til og hva som på lang sikt er et faglig realistisk ambisjonsnivå. Dette må være utgangspunktet for metodiske diskusjoner og utprøvinger. I skog pågår det ulike overvåkingsaktiviteter. Behovet for samordning av disse skal vurderes. I det intensive dyrkingslandskapet i jordbrukets eksisterer det et opplegg for ekstensiv overvåking (3Q) og i kulturlandskapsprosjektet utredes overvåking i det ekstensive kulturlandskapet. Prosjektgruppen er inneforstått med at disse aktivitetene videreføres, men forutsetter at de samtidig inngår i en mer helhetlig diskusjon for å fange opp evt. synergier.

Årsplan for år 2007

Baser arbeidsplan for kommende år på bevilget beløp i inneværende år.

Her angis hvilke aktiviteter som planlegges gjennomført kommende år. Bruk aktivitetsnumre fra overordnet plan	**Beregnet kostnad i år 2007:**	**Forventet framdrift /resultater i 2007**
1.1: Gjennomføre kartlegging av naturtyper etter DN-h.b.13. Gjennomføringen administreres på fylkesnivå. Prioritering av fylker skjer etter en plan fastsatt av prosjektgruppen. Fordeling av midler mellom fylkene gjøres i forhold til dagens kartleggingsstatus, fylkets størrelse og antall kommuner. FM er ansvarlige men samarbeider med kommuner om gjennomføringen. FM setter oppdrag ut til konsulenter. Oppdragene innebærer også kvalitetssikring av data.	2,0 mill. Beløpet sees i sammenheng med mulige behov for utprøving av overvåkingsmetodikk under pkt. 5.1. Avklares i løpet av april 2007.	Kvalitetssikrede data fra konsulenter inne i Naturbase i løpet av vinter -07/-08.
1.2: Kartleggingsdata som er kvalitetssikret etter egen kravspesifikasjon oversendes fra kartleggingskonsulenter til DN.	Budsjetterer ikke med kostnader.	- Antall mottatte ferdig kvalitetssikrede datasett
1.3: DN legger dataene inn i Naturbasen.	Budsjetterer ikke med kostnader.	- Antall nye datasett i Naturbasen
1.4: Evaluere samordning av MiS kartlegging og naturtypekartlegging.	0,2 mill.	Rapport foreligger i løpet av høsten 2007.
2.1: Videreføre kartleggingen av de viktigste områdene i jordbrukets kulturlandskap (A-områder) til alle fylker er kartlagt en gang.	1,450 mill. Beløpet sees i sammenheng med mulige behov for utprøving av	- Kartlegging påbegynt i alle fylker – Kartlegging ferdigstilt i 10 fylker

	overvåkingsmetodikk under pkt. 5.2. Avklares i løpet av april 2007.	
2.2: Legge data inn i naturbasen.	Budsjetterer ikke med kostnader.	

Her angis hvilke aktiviteter som planlegges gjennomført kommende år. Bruk aktivitetsnumre fra overordnet plan	Beregnet kostnad i år 2007:	Forventet framdrift /resultater i 2007:
3.1: Kartfeste ferskvannslokaliteter som er relevante for naturtypeforvaltning.	Inngår i pkt 1.1	Data inn i Vanninfo i løpet av 2007.
4.1: Ha tett dialog med NNN-arbeidet og trekke NNN inn i overvåkingsdiskusjonen.	Ingen kostnader.	
5.1: Etablere en ekspertgruppe på overvåking. Gruppen tar utgangspunkt i tidligere utredninger og pågående aktiviteter. Målet er å etablere en mest mulig samordnet overvåking på tvers av hovednaturtypene. Om det er klare utrednings/utprøvingsbehov i 2007 må dette sees i sammenheng med disponeringen av midlene under pkt.1.1.	0,1 mill.	- Gruppe etablert i 2007 og diskusjonsmøter avholdt.
5.2: Videreføre utredningen av overvåking i kulturlandskapsprosjektet. Oppsummering av workshop i 2006. Samordne diskusjonen med øvrig overvåkingsdiskusjon. Om det framkommer klare utrednings/utprøvingsbehov i 2007 må dette sees i sammenheng med disponering av midlene under pkt.2.1.	0,2 mill.	- Oppsummering fra worshop. - Omforent anbefaling om videre arbeid med overvåking i kulturlandskapet.

Tot. I 2007: 3,950 mill.

Begrunnelse for valg av tiltak og prioritering:
Til 1.1: En rapport på ”Ressursbehov på kvalitetssikring og nykartlegging av naturtyper” foreligger i løpet av våren fra Miljøfaglige utredninger. Rapporten vil gi grunnlag for mer detaljert budsjettfordeling og innspill til organisering av arbeidet regionalt. Det foreslås å starte med fylkene Finnmark, Nordland, Sør-Trøndelag, Møre og Romsdal, Rogaland, Oppland og Hedmark med forbehold om endringer på bakgrunn av rapporten fra Miljøfaglige utredninger. Midlene vil bli fordelt etter fylkesvise behov.
Til 1.1 og 5.1: Dersom prosjektgruppen i løpet av våren-07 ser klare behov for utredning/utprøving av overvåkingsmetodikk på naturtyper åpnes det for at noe midler fra pkt.1.1 kan disponeres til dette i 2007.

Til 2.1 og 5.2: Arbeidsgruppen på kulturlandskap skal ha møte 29.mars bl.a. for å diskutere videre arbeid med overvåking i jordbrukets kulturlandskap. Dersom gruppen kommer fram til et omforent forslag til utredning/utprøving av overvåkingsmetodikk i jordbrukets kulturlandskap åpnes det for at noe midler fra pkt.2.1 kan disponeres til dette i 2007.